

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН»

Рівень вищої освіти
Освітньо-професійна
програма

Загальний обсяг

Тривалість викладання

Обсяг навчальних занять

у т.ч. аудиторні заняття

лекції

практичні

Мова викладання

Другий (магістерський)

Міжнародні економічні
відносини

3 кредити ЄКТС

1-й семестр, 2 чверть

90 год.

6 год/тиждень

3 години

3 години

українська

Кафедра, що викладає: економічної теорії та міжнародних економічних відносин

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7222>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – команда «Методологія дослідження міжнародних економічних відносин»

Інформація про викладача:

Пилипенко Ганна Миколаївна,
професор, доктор економічних наук, професор
кафедри економічної теорії та міжнародних
економічних відносин.

E-mail: pylypenko.h.m@nmu.one

1. Анотація до курсу

Дисципліна «Методологія дослідження міжнародних економічних відносин» належить до переліку обов'язкових освітніх компонент, що пропонуються в рамках циклу спеціальної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.02 Міжнародні економічні відносини. Опанування дисципліни сприятиме розвитку компетентностей та набуття практичних навичок проведення власних наукових досліджень у сфері міжнародних економічних відносин.

Цей курс побудовано на засадах студентоцентрованого підходу (Student-Centered Approach), який розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування у здобувачів знань і вмінь, необхідних для проведення наукових досліджень у сфері міжнародних економічних відносин та втілення їхніх результатів на засадах принципів академічної доброчесності.

Завдання курсу:

- формування розуміння місця і ролі науки у сучасному суспільстві;
- створення підґрунтя для усвідомлення спадкоємності наукових відкриттів і методологічних принципів економічної науки;
- опанування загальнонауковими та спеціальними методами наукового дослідження;
- набуття практичних навичок застосування методів дослідження глобальних економічних систем;
- формування здатності до побудови логіки власного наукового дослідження та виокремлення його основних складових;
- формування вміння організовувати та реалізовувати процес наукового дослідження;
- формування здатності до критичного мислення при здійсненні пошуку та роботі з джерелами інформації;
- набуття навичок з оформлення та презентації результатів наукового дослідження.
- надання знань щодо принципів академічної доброчесності та нормативно-правової бази її регулювання;
- активізація творчого пошуку студентів у вирішенні проблем сфери міжнародних економічних відносин.

3. Результати навчання:

Реалізація поставлених завдань дозволяє забезпечити наступні

дисциплінарні результати навчання:

1. Вміти вести пошук, накопичувати та аналізувати наукову інформацію з метою її подальшого використання для вирішення комплексних завдань у сфері міжнародних економічних відносин.

2. Володіти здатністю обирати якісні джерела інформації, вміти відрізнити достовірні факти від недостовірних, використовувати у наукових дослідженнях методологічні підходи, реалізовані в аналітичних звітах провідних міжнародних організацій.

3. Розуміти потенціальні можливості загальнонаукових і спеціальних методів наукових досліджень у вивченні міжнародних економічних відносин і застосовувати їх на практиці.

4. Застосовувати методи ринкових досліджень і конкурентного аналізу для визначення позиції глобальних фірм на світових ринках.

4. Структура курсу

Лекції

ЛЕКЦІЇ

Тема 1. Наука та її роль у функціонуванні суспільства

1.1. Способи пізнання навколишнього світу.

1.2. Сутність науки та її функції.

1.3. Класифікація наук.

1.4. Форми прояву наукового знання.

Тема 2. Філософія економічної науки

2.1. Економічна наука в системі знань про суспільство

2.2. Етапи становлення й розвитку економічної науки

2.3. Еволюція наукових знань про світове господарство.

Тема 3. Методологія наукового дослідження

3.1. Сутність методології наукового дослідження та її структура

3.2. Методологічні рівні наукового дослідження

3.3. Система методів наукового пізнання світу

3.4. Типологія методів пізнання економічної дійсності

Тема 4. Спеціальні методи дослідження міжнародних економічних відносин

4.1. Методи дослідження взаємодії економічних суб'єктів у сфері міжнародних економічних відносин

4.2. Інституціональний аналіз міжнародних економічних відносин.

Тема 5. Логіка процесу наукового дослідження міжнародних економічних відносин

5.1. Актуальність наукового дослідження

5.2. Об'єкт і предмет дослідження

5.3. Мета та завдання дослідження

5.4. Наукова новизна та практична значимість дослідження

Тема 6. Процес проведення наукових досліджень

7.1. Зміст та етапи науково-дослідної роботи

7.2. Інформаційне забезпечення наукового дослідження

7.3. Оформлення та презентація результатів наукового дослідження

Тема 7. Етична складова наукової діяльності

7.1. Академічна доброчесність: сутність та значення для наукової діяльності

7.2. Нормативно-правова база регулювання питань академічної доброчесності

7.3. Сучасні технології виявлення порушень у сфері академічної доброчесності в науці

Практичні заняття

Тема 1. Наука та її роль у функціонуванні суспільства

Тема 2. Філософія економічної науки.

Тема 3. Методологія наукового дослідження.

Тема 4. Спеціальні методи дослідження міжнародних економічних відносин

Тема 5. Логіка процесу наукового дослідження міжнародних економічних відносин

Тема 6. Процес проведення наукових досліджень.

Тема 7. Етична складова наукової діяльності

Інформація для здобувачів заочної форми навчання. На сайті НТУ «ДП» розміщено графік навчального процесу. Протягом року передбачено заняття з викладачем відповідно до розкладу: 4 год. лекційних занять, 4 год. практичних занять, решту годин здобувач опановує самостійно. Здобувачі заочної форми навчання виконують передбачені робочою програмою дисципліни контрольні роботи, подають їх на кафедри на початку сесії, обов'язково до проведення контрольних заходів з дисципліни. Під час сесії здобувачі виконують практичні та тестові завдання. Умови завдань розміщено на сторінці курсу на платформі Moodle та в Microsoft 365. Форма контролю – диференційований залік.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Office365.

6. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання досягнень здобувачів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти»,

<http://surl.li/bgpuz>. Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувачів за дисципліною.

6.1. Шкали. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП»

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90...100	відмінно
74...89	добре
60...73	задовільно
0...59	незадовільно

6.2. Засоби та процедури. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного контролю та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності здобувачів за вимогами НРК до 7-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Здобувачі на контрольних заходах мають виконувати завдання, орієнтовані на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики, що надаються здобувачам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні запитання за кожною темою	відповідь на запитання під час лекцій	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів; виконання ККР під час диф. заліку за бажанням студента
практичні	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдань під час практичних занять		
	індивідуальне завдання	виконання завдань під час самостійної роботи		

Під час поточного контролю практичні заняття оцінюються якістю виконання завдань.

Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного контролю та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з балів, які студент отримав за виконання двох письмових індивідуальних завдань (кожна робота оцінюється максимально у 20 балів), за презентацію результатів виконаних завдань у вигляді виступу на практичних заняттях (кожна оцінюється максимально по 10 балів), а також із оцінок за роботу на практичних заняттях (оцінюється 8 занять по 5 балів, максимально здобувач може отримати 40 балів). Отримані бали за вказані види робіт підлягають сумуванню і формують підсумкову оцінку за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Складається диференційований залік у вигляді комплексної контрольної роботи, яка містить 2 питання теоретичного спрямування, кожне з яких оцінюється по 35 балів за умови повного розкриття матеріалу, 1 практичне завдання з оцінкою за виконання 20 балів і 5 тестів (вірна відповідь 2 бали). Максимальна кількість балів за залік: 100 балів.
Практичні заняття	Дискусії, обговорення, вирішення кейсів, під час яких закріплюються знання та відпрацьовуються навички організації та проведення наукового дослідження. Максимально оцінюються у 40 балів (8 занять × 5 балів).
Письмова індивідуальна робота	Виконується одна письмова індивідуальна робота на тему: а «Логіка наукового дослідження». Оцінюється максимально в 30 балів.
Презентація	Здійснюється виступ на практичному занятті з презентацією результатів виконаного завдання (оцінюється максимально у 10 балів).

6.3. Критерії оцінювання *індивідуального завдання*.

Індивідуальна робота має такі критерії оцінювання:

30 балів: зазначено актуальність обраної теми, представлено ступінь її розробки в науковій літературі, виокремлено об'єкт і предмет дослідження, визначено його мету і поставлено завдання, правильно обрано методи наукового пошуку, представлено наукову новизну та продемонстровано практичну значимість дослідження.

15 балів: в роботі представлено ступінь розробки теми в науковій літературі без урахування новітніх досягнень, мають місце помилки у визначенні об'єкта і предмета дослідження, неправильно обрано методи наукового пошуку.

10 балів: зазначено актуальність обраної теми, не представлено аналізу ступеня її розробки у науковій літературі, мають місце помилки у визначенні об'єкта і предмета дослідження, неправильно обрано методи наукового пошуку, нечітко визначено наукову новизну дослідження.

0 балів: у кожній складовій логічного ланцюга елементів наукового дослідження зроблено помилки або послідовність цих етапів порушена.

6.4. Критерії оцінювання *презентації*:

10 балів: наявність заголовку, визначення актуальності, однієї-двох тез та аргументів на їхню користь, логічного взаємозв'язку між тезою та аргументами, правильна мова написання, наявність висновку, дотримання встановленого обсягу та гарнітурів шрифтів.

5 балів: наявність заголовку, визначення актуальності, однієї-двох тез та аргументів на їхню користь, незначні помилки логічного характеру між наведеною тезою та аргументами, незначні помилки у мові викладення, наявність висновку, дотримання встановленого обсягу та гарнітурів шрифтів.

0-4 бали: неструктурованість роботи, недотримання встановленого обсягу, велика кількість орфографічних та/або граматичних помилок, відсутність переконливих аргументів на користь тези.

6.5. Критерії оцінювання *практичного заняття*:

5 балів: студент володіє категоріальним апаратом дисципліни, правильно застосовує отримані знання та навички на різних етапах організації та проведення наукових досліджень, може працювати з інформаційними джерелами

2,5 бали: студент володіє категоріальним апаратом дисципліни, однак при застосуванні отриманих знань та навичок на різних етапах організації та проведення наукових досліджень припускається помилок. При цьому демонструє здатність працювати з інформаційними джерелами та демонструє та демонструє ознаки критичного мислення і дотримується принципів академічної доброчесності.

0 балів: студент не володіє категоріальним апаратом дисципліни і внаслідок цього не демонструє повною мірою необхідних для наукової діяльності навичок, порушує принципи академічної доброчесності.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується

«Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»», <https://cutt.ly/mERLa5A>, Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», <https://cutt.ly/vERLfxF>.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на день (щодня) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи у Teams. Протягом самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Методологія дослідження міжнародних економічних відносин». Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

З 24.02.2022 р. реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2025-2026 навчальному році освітня діяльність здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до команди Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації факультету.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання.

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Бонуси.

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції та практичні заняття (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та приймають участь у конференціях, конкурсах тощо отримують додатково 5 балів до підсумкової оцінки.

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освітим буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Методологія дослідження міжнародних економічних відносин».

8. Методи навчання

Лекційні заняття носять інтерактивний, науково-пізнавальний характер. На практичних заняттях застосовуються методи евристичних питань, діалогового спілкування, обговорення та вирішення проблем, кейс-метод. Самостійна робота супроводжується опитуванням, підготовкою індивідуальних завдань та презентацією їхніх результатів.

9. Рекомендовані джерела інформації

1. Академічна доброчесність – це запорука якісної освіти та сталого розвитку. URL: <https://saiup.org.ua/novyny/z-chitkymy-oriyentyramy-stalogouspihu-akademichna-dobrochesnist-yak-zaporuka-yakisnoyi-osvity/>

2. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках. Навч. посіб. К.: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с.

3. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

4. Грисенко М.В., Чугуєв О.А. Кількісні методи аналізу міжнародних економічних відносин. К. : ВПЦ «Київський університет», 2023. 364 с.

5. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2015-06-22]. Вид. офіц. Київ, 2016. 16 с.

6. Медвідь В., Данько Ю., Коблянська І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посібн. Університетська книга. 2020. 219 с.

7. Pylypenko H., Fedorova N., Ltvinenko N., Pylypenko Yu. Breakthrough

technologies of social transformations: devising an identification methodology. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2025. Volume 2. №13 (134). Pp.15 – 27. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2025.326555>.

8. Пилипенко Г.М., Гузенко І.Ю. Методологічний дискурс глобальної економіки. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2024. №2. С. 86–92. <https://doi.org/10.33271/ebdut/86.086>.

9. Томашук І. В., Томчук О. Ф., Гиренко Ю. В. Розвиток міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2021. № 2 (56). С. 197–212. <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2021-2-14>.

10. Томашук І. В. Вплив глобалізаційних процесів на сучасні економічні системи. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 1 (59). С. 153–165. <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2022-1-11>.

11. Шаров О. Питання методології вивчення міжнародних економічних процесів у контексті підготовки програми післявоєнного економічного відродження України. *Журнал Європейської економіки*, 2022. Т. 21. № 3 (82). С. 231–247. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/51236/1/%D0%A8%D0%90%D0%A0%D0%9E%D0%92.PDF>.

12. Пилипенко Г. М., Пилипенко Ю.І., Юденко В. І., Юденко В. В. Методологічний аспект дослідження феномену «креативна корпорація». *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2024. №4. С.26–33. <https://doi.org/10.33271/ebdut/88>.

13. Пилипенко Г. М., Литовка В. А. Методологічні передумови дослідження корпоративної культури міжнародних компаній. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2023. №2. С. 9–15. <https://doi.org/10.33271/ebdut/82.009>

14. Пилипенко Г.М. Методологія дослідження міжнародних економічних відносин [Електронний ресурс] : методичні рекомендації для практичних занять з дисципліни «Методологія дослідження міжнародних економічних відносин» для здобувачів ступеня магістра освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.02 Міжнародні економічні відносини / Г. М. Пилипенко ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2025. 19 с.

15. Пилипенко Г.М. Дистанційний курс з дисципліни «Методологія дослідження міжнародних економічних відносин» на платформі Moodle для магістрів спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.02 Міжнародні економічні відносини. 2025. URL: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7222>